

Motion till riksdagen 2010/11:T8

av **Siv Holma m.fl. (V, MP)**
med anledning av prop. 2010/11:26

Alkolås efter rattfylleri

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen omgående bör återkomma till riksdagen med ett förslag som omfattar krav på alkolås som standardutrustning vid köp av nya personbilar, bussar och lastbilar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i väntan på att en lag om obligatoriskt alkolås träder i kraft, ställer krav på de statliga myndigheterna att alkolås ska installeras i alla nya fordon de använder i sin verksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstiftningen ska ändras så att det blir krav på att alla skolskjutsar ska förses med alkolås.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagförslaget bör omarbetas så att de nya reglerna om alkolås vid rattfylleri inte omfattar förare som begår rattfylleribrott under prövotiden.

2 Bakgrund

Regeringen föreslår att det införs ett permanent system som alternativ till körkortsåterkallelse i samband med rattfylleribrott. Det betyder att körkortsinnehavet kan kvarstå hos bilföraren men då villkoras med krav på alkolås. Det nya systemet innebär även att det i praktiken blir obligatoriskt för den som döms för rattfylleri att använda sig av alkolås under de närmaste åren efter brottet.

Tiden med alkolås, dvs. villkorstiden, kommer att vara olika beroende på graden av brott. Vid rattfylleri är villkorstiden 1 år. Vid grovt rattfylleri eller ett återfall inom fem år efter brottet eller om det finns diagnosen alkoholbero-

Fel! Okänt namn på

ende eller missbruk av alkohol är villkorstiden 2 år. Endast den typ av alkohol som är godkänd av Transportstyrelsen får användas.

3 Vår grundsyn om alkohol

Vi har länge drivit krav på införande av alkohol i fordon. Det har skett mot bakgrund av att alkoholrelaterade olyckor varje år leder till att 100 människor dör och 1 500 blir svårt skadade. Hälften av de omkomna är berusade förare, men den andra hälften består av medpassagerare eller andra trafikanter. Det är alltså inte bara de onyktra som drabbas, utan även helt oskyldiga människor.

Risken är att alkoholrelaterade olyckor i framtiden kommer att öka, eftersom tillgängligheten på alkohol blir allt större. När det är lättare att föra in alkohol i landet är det risk att fler kör rattonyktra. Forskning visar på ett tydligt samband mellan ökad alkoholkonsumtion och ett ökat rattfylleri. 90 % av dem som döms för rattonykterhet är män. Det är således i hög grad mäns attityder och värderingar som måste ändras.

Det är viktigt att straffskalan för rattfylleribrott och drogrelaterade brott i trafiken är hög. Det är ett mycket allvarligt brott att framföra ett fordon i påverkat tillstånd och därmed riskera sitt eget och andra människors liv. Det får aldrig bli en förmildrande omständighet att vara berusad eller drogpåverkad i trafiken. Men det är också viktigt att en person som är rattfyllerist eller drogberoende även har tillgång till vårdinsatser.

Det visar sig att alkoholiset har en rehabiliterande verkan på personer med alkoholproblem. Alkoholiset är därför också ett effektivt verktyg i arbetet med att minska den misär och de sociala tragedier som alkoholmissbruket åsamkar så många människor i vårt land.

4 Regeringen missar att ta ett helhetsgrepp

4.1 Genomför förslagen i Alkolåsutredningen

Alkolåsutredningen (2006:72) presenterade 2007 en antal viktiga förslag. Bland förslagen fanns att införa alkohol för rattfyllerister och att förmånsvärdet inte skulle höjas när man installerade alkohol i bilen. Dessa två åtgärder kommer regeringen nu att verkställa (alkolås för rattfylleri i och med denna proposition; att förmånsvärdet inte påverkas i och med budgetpropositionen för 2011). Vi ställer oss i princip bakom regeringens förslag inom detta område.

Regeringen har däremot inte drivit igenom andra viktiga förslag som Alkolåsutredningen presenterade. Det gäller t.ex. att alkohol ska vara obligatoriskt i alla nya bilar och att ställa krav på att samtliga bilar inom ramen för statens myndigheter ska ha alkohol som standard.

Fel! Okänt namn på

Som vi påpekat här ovan anser vi att alkohol ska införas som standard i samtliga nya fordon så fort som möjligt. Regeringen bör omgående återkomma till riksdagen med ett förslag som omfattar krav på alkohol som standardutrustning vid köp av alla nya personbilar, bussar och lastbilar. Detta bör ges regeringen till känna.

På grund av EU-regler kan det finnas begränsningar för när det går att ställa krav på att samtliga nya bilar ska ha alkohol. Regeringen har dock makt att påverka den egna verksamheten redan nu. Regeringen har tidigare ställt krav på att 75 % (exklusive utryckningsfordon och vissa fordon som används av polisen, Tullen eller Kustbevakningen) av de statliga bilarna ska ha alkohol. Det finns ingen rimlig anledning att inte höja den gränsen till 100 %. Regeringen bör därför i väntan på att en lag om obligatorisk alkohol träder i kraft för alla fordon, ställa krav på att de statliga myndigheterna ska ha alkohol i alla fordon de använder i sin verksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

4.2 Skolskjutsar med alkohol

Varje dag färdas ca 250 000 elever med skolskjuts. Endast en tredjedel av dessa har alkohol. Samtidigt vet vi att det finns elever som kommer att färdas med en onykter förare. Detta måste stoppas. Det kan inte vara upp till kommuner eller företag att avgöra om det ska vara obligatorisk att ha alkohol i fordonet. Lagstiftningen ska därför ändras så att det blir krav på att alla skolskjutsar ska förses med alkohol. Detta bör ges regeringen till känna.

5 Propositionens innehåll

Vi har här ovan framfört att vi i grunden delar regeringens bedömning om vikten av att använda alkohol efter rattfylleribrott. Även om regeringen missar möjligheten att ta ett helhetsgrepp när det kommer till alkohol i fordon, så är regeringens tekniska lagförslag i propositionen om alkohol efter rattfylleri i stora drag väl avvägd och rimlig.

Det finns dock två delar i förslaget som vi har synpunkter på.

5.1 Alkohol under prøvotiden

I dag utfärdas ett körkort med villkoret att det kan dras in under en prøvotid på två år, om ett trafikbrott sker under denna period. Regeringen anser att det nya regelsystemet med alkohol efter rattfylleribrott även ska omfatta personer som begår rattfylleribrott under prøvotiden för ett körkort. Det betyder alltså att om en person som bara haft körkort i ett år, åker fast för rattfylleri inte blir av med körkortet om personen går med på att installera alkohol i bilen.

Det här kan ge märkliga signaler till nya bilförare. Om en person kör för fort dras körkortet in och personen avkrävs ett nytt körkortsprov. Men om

Fel! Okänt namn på

personen i stället dricker alkohol och detta är det enda brottet som begås får personen "en andra chans", dvs. behöver inte genomföra körkortsprov en gång till. Det betyder med andra ord att det är värre att köra för fort än att dricka alkohol och köra bil. Detta är inte en rimlig ordning eftersom prøvotiden just är en form av bedömning av lämpligheten att inneha körkort. Att köra bil med alkohol visar tydligt att personen inte tagit till sig kunskapen om alkoholens påverkan på bilkörning och därmed är hon eller han inte heller lämplig att fortsättningsvis behålla körkortet. Regeringens lagförslag bör därför omarbetas så att de nya reglerna för alkohol efter rattfylleri inte omfattar förare som begår rattfylleribrott under prøvotiden. Detta bör ges regeringen till känna.

5.2 Antal läkarbesök under villkorstiden

Under den försöksverksamhet som föregått regeringens förslag till alkohol efter rattfylleri har antalet läkarbesök varit mer omfattande än vad regeringen nu föreslår. Många remissinstanser är kritiska till att minska antalet läkarbesök. Bland annat framförs farhågor om försämrade resultat, att bristen på kontinuerliga kontroller kan leda till övergång till narkotikamissbruk och att det är väsentligt med regelbundna läkarbesök med tillhörande kontroller.

Det finns onekligen substans i remissinstansernas farhågor och som pekar på behovet av regelbundna läkarkontroller. En regelbundenhet i provtagning och läkarbesök kan tänkas ha en positiv inverkan på beteendeförändring hos den enskilde. Regeringen har i propositionen valt att landa på en utformning som betyder att den som är dömd till grovt rattfylleri under de sex första månaderna måste göra minst fyra läkarkontroller med provtagning. Därefter sker det en undersökning efter sex månader och ytterligare en undersökning efter tolv månader. Detta är samma regler som i dag gäller vid en utökad lämplighetsprövning för en körkortssökande som under de senaste fem åren fällt för grovt rattfylleri. En av orsakerna till att regeringen valt denna utformning är att regeringen anser att det inte får bli för kostsamt att ansöka om alkohol.

Vi inser att det skapar problem om kostnaderna för att installera ett alkohol är så högt att det motverkar lagens syfte. Men det kan inte heller vara rimligt att antalet läkarbesök ska bestämmas utifrån kostnadsprinciper. Trafiksäkerheten är det som måste sättas i första rummet. Regeringens förslag om antalet läkarbesök är möjligen en rimlig avvägning av antalet kontroller. Det finns dock en skillnad mellan den som är dömd för rattfylleri respektive grovt rattfylleri. Vi föreslår dock i dagsläget ingen annan konstruktion, men avser att noga bevaka utvecklingen inom detta område. Visar det sig att antalet läkarbesök är alldeles för få för att få avsedd effekt, kommer vi att återkomma med förslag om ändringar av denna lagstiftning.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 10 november 2010

Ledamot Siv Holma (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Annika Lillemets (MP)

Stina Bergström (MP)